Published and distributed under permit (No. 781), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА / SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXIX. ЧИСЛО 218. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 19-го ВЕРЕСНЯ 1921. VOL. XXIX. No. 218. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, SEPTEMBER 19, 1921. THREE CENTS

СКЛАДАЙТЕ ПОЗИЧКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ОБОРОНИ ДЛЯ ЗДОБУТТЯ І ЗАКРІПЛЕННЯ НЕЗАЛЕЖНОСТИ ГАЛИЦЬКОЇ ДЕРЖАВИ

РОБІТНИЧІ ЮНІЇ СТАВЛЯТЬ ПРОПОЗИЦІЇ СЛІДЧОМУ КОМІТЕТОВИ СЕНАТУ

ЧАРЛСТОН, Вест Верджінія, 16. вересня. — Виконавчий уряд сімнайцятого округа союза майнерських юній, Юнайтид Майн Воркерс оф Америка, вислав до сенатора Віліема С. Кеніона, предсідателя сенатового слідчого комітету, котрий розсліджуе умови в страйковім окрузі в Вест Верджінії, довге письмо, в котрім ставлять комітетови свої пропозиції щодо переслухання ріжних свідків.

Наперед уряд юній домагається, щоби комітет не укривав ніяких зізнань, але оголошував усі заяви і зізнання свідків публично. Опісля перечисляє ряд свідків, які на думку юнійного уряду повинні доконечне бути покликані зізнавати про умови в страйковім окрузі. Межи сими свідками на першім місци поставлено суддю Елберта Ґері, голову сталевого трасту, Юнайтид Стейт Стіл Корпорейшен, котрий має мати рішаючий вплив на вест-верджінські вуглеві копалні і диктує усю політику вуглевих підприємців. Кромі нього требаби покликати, на думку юнійних урядників, ще ґенерального прокуратора з округа, в котрім лежать вест-верджінські майни; д-ра Гетфілда, бувшого ґубернатора стейту; Томаса Фелтса, президента детективської аґенції Болдвин-Фелтс, котра веде боротьбу проти майнерів-страйкарів; шерифів з повітів Мекдавел і Лоґен та президента Пенсилвенійської Зелізниці.

Юнійний уряд запрошує комітет сенату, щоби відвідав табор шатер, в котрім 5.000 страйкарів живе з родинами від початку страйку.

СТРАЙК В УГЛЕВИХ КОПАЛНЯХ В КАНЗАС.

ПИТСБУРҐ, Канзас, 16. вересня. — Окружна рада Майнерської Юнії стейту Канзас проголосила страйк в двох копальнях Спенсер Нюленд Ковл Ко.

Причиною страйку мало бути непорозуміне через заплату для копалняного коваля.

ПОВОРОТ АМЕРИКАНЦЯ, КОТРОГО СОВЄТИ ДЕРЖАЛИ ЯК ШПИГА,

НЮ ЙОРК, 17. вересня. — Сюди приїхав на корабли „Арабик" американський кореспондент Джан Флик, котрий свого часу виїхав був до Росії, щоби приглянутися большевицьким порядкам, а котрого большевики арештували і держали понад рік зате, що він буцімто шпиг.

Він виїхав до Росії в липни 1920. року, був арештований в Москві 6. серпня, а випущений недавно, коли російські большевики мусіли випустити всіх Американців, щоби дістати голодову поміч. Він оповідав про свій побут в большевицькій тюрмі: Держали його в келії разом з 25 другими вязнями, межи котрими були і метрополит православної церкви і звичайні злочинці, убійники та рабітники. Їда була усе та сама: вічно три чвертки фунта чорного хліба та миска рибячої зупи, зробленої з рибячих голов та других відпадків. Зараз по приході до тюрми Флик постановив собі, що не дасть тюремному життю поділати на свій ум. Тому він старався мати усе подостатком фізичної роботи; він рубав дрова до кухні, хоч міг від сього увільнитися. Найтяжче враженне зробила на нього монотонна розмова його товаришів недолі. Держали його усе в тій самій тюрмі, лише раз на короткий час перенесли були його до другої тюрми, але по тижневи завернули назад до тої самої тюрми.

В цвітни сього року Флик вийшов на голодовий страйк, бо большевицькі власти вічно йому заручували, що вони не мають ніякого закиду проти нього і незадовго його випустять на волю, а не випускали. Через голодівку віистратив 25 фунтів ваги на тілі.

На запит, чи люди змінилися під большевицьким правлінием, Флик відповів, що не змінилися, лиш всі виглядають дуже худі і обдерті. Богато ходить з ногами, завиненими в куски паперу. Один Петроград померше місто. З населення, що колись виносило 2 міліони душ, остало всего 400.000, себто одна пята частина. Всі Петроградці виглядають на ходячих трупів, завинених в лахи. На місци давних веселих вулиць, повних всякого добра, нині довгі ряди порожних склепів, поломаних і закурених вікон, попід котрі снуються люди, сумні, похмурі і безнадійні.

СПРАВИ МЕЖИНАРОДНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ В СПРАВІ РОЗБРОЄННЯ.

ВАШІНҐТОН, 16. вересня. — Американський уряд, котрий обмінюеться без устанку нотами з другими державами в справі наближаючоїся конференції для обмеження зброєнь, каже, що всі запрошені держави показують дуже злагідливий настрій. Се видно хочби з того, що вони дуже радо усувають з програми нарад усі ті точки, які моглиб довести до поважних стичок на конференції. Межи иничим Япан згодився не рушати справи японської імікрації до Злучених Держав ані справи острова Япа. Обі сі справи будуть порішені двома інтересованими сторонами поза конференцією.

КАТАСТРОФА НА ЗЕЛІЗНИЦІ,

На зелізничім торі Лакована Рейлрод Ко. случилася дивна катастрофа, котрої жертвою впало троє людий.

Пасажирський поїзд, що їхав на захід, наїхав коло міста Довер, Ню Джерзі, на величезну скалу ґраніту, важучу яких 15 тон (30.000 фунтів) котра впала з тягарового поїзду, їдучого тим самим тором. Ґраніт найшовся на торі через випадок, який случився тягаровому поїздови; якась хиба на колі четвертого з кінця воза сього поїзду викликала те, що чотири вози поїзду відчепилися від решти поїзду. Всі чотири вози були наладовані ґранітом, який поїзд віз до будови в нюйорськім порті. Відчепленне наступило так нагло, що і вози і все камінне скотилися по високім зелізничім насипі. Лише одна брила ґраніту, остала на торі, і на неї власне наїхав повним розгоном особовий поїзд, котрий їхав зараз за товаровим. Через те машиніст особового поїзду не бачив плиты на дорозі. Побачив її аж, як його поїзд був яких 15 стіп від неї. Уже було за пізно здержувати поїзд. Хоч він потягнув машинально за алярмову линву, але поїзд в повнім таки розгоні вдарив на камінь, посуваючи його по торі яких 50 стіп, зриваючи шини і тор. Опісля машина з камінюкою злетіла з тору і покотилася разом з високого насипу, з машиністом і його пічкуром, замкненими в будці. Машиніст, Джозеф Гендерсон з Гобокен, попав під машину. Він ще жив, як надійшла валка робітників його відгрібати, але помер, заким вони до нього докопалися. Кажуть також, що його спарила на пара, випливаюча з льокомотиви. Його пічкур вигрібся зпід машини самий, і його відставлено до шпиталю з поважними внутрішними ушкодженнями. Третою жертвою був один пасажир, котрий стояв в переході межи лавками в першім возі поїзду. Удар кинув його до землі, через що він поніс тяжкі побої на тілі. Другим пасажирам кромі потрясення нічого не сталося; підчас зудару з камінюкою льокомотива відорвалася від поїзду, так що вози не пішли за машиною вниз, але осталися на торі.

ЗАВОРУШЕННЯ В ХОЛМІ.

На двірци в Холмі наладували Поляки збіже, яке мало відійти на схід. Зелізничники, які голодують через введене вільної торговлі, відчепили два вагони збіжа. Тоді поліція арештувала кількох зелізничників. На другий день зібралося перед будинком поліції 700 зелізничників і хотіли силою увільнити товаришів з арешту. Тоді поліція стрілила і убила та ранила кількох людей.

ВЕЛИКА ЛАВА ПРИСЯЖНИХ СУДДІВ ОБЖАЛОВУЄ „ФЕТІ" АРБАКЕЛ ЗА ЗАБІЙСТВО.

В четвер пополудни велика лава присяжних суддів, спеціяльно зложена, розбирала справу комічного актора рухомих образків, Р. Арбакла, знаногопід прізвищем „Феті", котрий спричинив смерть акторки Верджінії Рапе.

Лава винесла рішенне обжалувати актора за забійство, тобто зате, що він викликав смерть людини, хоч не мав такого наміру.

Заява лави каже: „Ми, велика лава присяжних суддів, обжаловуємо Росков Арбакла о злочин забійства. Росков Арбакел дня 9. вересня 1921. року в місті і повіті Сан Франциско, стейт Каліфорнія, свідомо, неправно і зі злочинним заміром, але без премедитації, завдав смерть одній Верджінії Рапе, котрий то вчинок являється нарушеннем мира і гідности населення стейту Каліфорнія".

Опісля суд установив запоруку на обжалованого, котра має виносити або 5.000 долярів готовими грішми або 10.000 долярів, незменчуючимися на вартости цінними паперами.

Обжалований має зявитися по раз перший в суді в суботу і заявити, чи він признається до вини. Прокуратор заявляє, що він не рішився, чи виступати проти Арбакла як винуватого морду, чи забійства.

Рівночасно Федеральні власти, що мають нагляд над виконуваннем прогибіційного закона, розвели слідство над тим, звідки в готели, на забаві, підчас котрої Росков Арбакел поповнив вчинок, за котрий він тепер відповідає, взялася така маса горячих напитків, що сим вдоволилася таке велике число осіб; преціньспис усіх осіб, що заходили в кімнату Арбакла, напитися, виносить коло 30.

З ріжних сторін Злучених Держав доносять вісти, що всі театри відмовляються ставити образки, в котрих ґрав Арбакел. Послідними часами починають те саме робити також з образами, в котрих виступила померша акторка.

ЗАКЛИК СОЦІЯЛІСТИЧНИХ ПИСЬМЕННИКІВ В СПРАВІ ГОЛОДУ В РОСІЇ.

В соціялістичних ґазетах Европи по міщено заклик, підписаний письменниками ріжних націй, з просьбою о поміч для Росії. Під закликом підписані: Кольвіц, Паке, Бартель, Ґросс, Шоу, Бабіс, Анатоль Франс, Форель, Ґоркій, Андерсон Нексе і Туре Нерман.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

МИТРОПОЛИТ ШЕПТИЦЬКИЙ В КАНАДІ.

Після приїзду, митрополит ґраф Андрій Шептицький став гостем епископа Будки, у Виннипеґу.

„Моя поїздка не є політичною", — заявив митрополит новинкареви англійської часописі „Трибюн". „Я бажаю лише переконати Українців Канади і Канадійців про велику потребу помочі для Галичини, головно для сиріт. Коли що не зробиться як найскорше — казав він, — то многим сиротам прийде в поміч хиба смерть".

По своїм тижневім побуті у Виннипеґу, митрополит виїздить сего тижня до Едмонтону і вернеться до Виннипеґу при кінці вересня. Потім виїде до Злучених Держав, де має поблагословити нового католицького епископа для Українців Злучених Держав і відтак виїде до Бразилії. Митрополит є першою особою, впущеною до Канади на папський пашпорт.

ЛЯЦЬКИЙ РОЗБІЙ.

Село Луків, повіту Лісько, натерпілося чимало від ляцької напасти. Неодному вкоротили жите побоями. Оттак до смерти побили Максима Варчака, за то, що не хотів пристати „на польскі". А перед тим мучили його два дні. Привязали до стовпа і били, поки не добили. За те саме били його рідного брата, Івана, але той якось утік із їх рук нічю. Максим Варчак був справді героєм-мучеником. Побитого, скервавленого, привязаного до стовпа, питали: „А бендзєш Полякем?" Але він з погордою, хоть як зболілий, відповів: — І замучте мене, а Ляхом не буду!

А минувшого липня оттаки сталася пригода. Ляхи взяли безправно до війська Тимка Процаник, одинока - сина вдови, Марії Процаник. Він мав ледви 19 літ. Він не хотів служити у ляцькім війську — утік. Та як наближав ся до маминої хати, Поляки застрілили його, як собаку.

І покиж то ляцькі опришки будуть збиткуватися у нашім краю?! **Н.**

ЖИДІВСЬКІ ҐАЗЕТИ ПРО СХІДНУ ГАЛИЧИНУ.

Краківський часопис „Нови дзеннік" обговорює справу Сх. Галичини і її становище в міжнародній політиці. Між иншим пише так:

„Хоч ми не малиби вірити в українські надії на інтервенції „одного з премієрів", хочби ми не приписували значіння поголоскам, що Ллойд Джордж уступив Франції в справі Шлеску за будучі уступки в справі Галичини, то все ми можемо майже певно сказати, що від впливом вічних протестів українських, Найвисша Рада буде розглядати це питання."

Дальше пояснює автор статті сен-жерменський трактат, на основі якого Австрія зреклася права до Галичини на користь коаліції, і зазначує, що постанова Найвисшої Ради з дня 25. VI. 1919 уповажнила Польщу тільки до військової окупації, а застерегла собі визначення границь на пізнійше.

БОЛЬШЕВИКИ РОЗСТРІЛЯЛИ 830 ОСІБ В КИЄВІ

МОСКОВСЬКІ НАЇЗНИКИ БОЯТЬСЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО РУХУ, ЯКИЙ ЗРОСТАЄ З КОЖДИМ ДНЕМ.

КОПЕНҐАҐА, столиця Данії, 16. вересня. — Тут одержано бездротну телеґраму з Риґи, столиці Латвії, яка сповіщає, що большевицький уряд розстріляв в Києві 830 осіб за заговір проти нього.

Національний рух на Україні зростає з кождим днем. Совєтська преса є занепокоєна. Вона пише, що український національний рух стремить до повалення большевицького правительства.

З НАРАД ЗБОРУ ЛІҐИ НАРОДІВ,

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 16. вересня. — Збір Ліґи Народів по скінченню загальної дискусії відложив сьогодня свою сесію на кілька днів, аби дати змогу комітетам викінчити свої праці.

Ліґа Народів імовірно не прийме Угорщини до свого складу, бо „мала антанта" (Чехословаччина, Югославія і Румунія) сьому противиться. Німеччина не зголосилась о принятте в члени. Латвію й Естонію принято, а Литви ще не принято, бо здержано хвилево її зголошенне ізза неполагодження справи Вильни, яка остає під орудою Ліґи Народів.

Збір Ліґи Народів має приняти кілька резолюцій в справі помочі голодуючій Росії.

Представник Чехословаччини, М. Осуски, говорив про те, що Чехословаччина зробила для національних меньшостий у своїй республіці.

Лорд Роберт Сесил, котрий заступає британську домініяльну державу, Полудново-Африканську Спілку, роздав між членів Ліґи свою відозву про потребу більшого розголошування діяльности Ліґи. Він опелює до великих ґазет світа, аби присилали до Ліґи спосібних журналістів.

ДЕ ВАЛЕРА ПОЯСНЮЄ ЩЕ РАЗ СТАНОВИЩЕ ІРЛЯНДІЇ,

ЛОНДОН, 16. вересня. — Голова ірляндського революційного правительства, Емон де Валера, вислав до британського премієра, Ллойда Джорджа, до місцевости Ґерлоч, в Шотляндії, слідуючу телеґраму:

„Я одержав Вашу депешу вчера вночі і счудувався, що Ви не бачите, що колиб ми згодились на конференцію на підставі Вашого листа з 7. с. м., не виясннючи свого становища, становище представників Ірляндії було би зле зрозуміле у хвилі, якби вони засіли до наради, а право Ірляндії потерпіло би дуже богато. В ході цілої переписки Ви означили становище свого правительства. Ми означили своє становище.

„Колиб становища не були так рішучо противні, то на ділі не було-б жадного питання до дискусії. Повинно бути очевидним, що у справі як наша, колиб мало прийти до якого висліду, переговірні сторони мусять зійтися без упередження і не звязані жадними условинами хиба такими, які наложать на них звісні їм події. Де Валера".

В ІРЛЯНДІЇ ПАНУЄ ПЕРЕКОНАННЄ, ЩО МИРОВІ ПЕРЕГОВОРИ З ВЕЛИКОЮ БРИТАНІЄЮ ОКОНЕЧНО ЩЕ НЕ ЗІРВАНІ.

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 16 .вересня. — Тутешні дневники пишуть про відповідь Ллойда Джорджа, в якій він відкликав мирові переговори в Івернес, що вона спала несподівано як бомба, яка викликала задивованне, одначе вони не тратять надії, що переговори відновляться, опираючи свою надію на словах британського премієра про „неминучу проволоку".

Панує загальне переконанне, що по обох сторонах є бажанне не допустити до зірвання переговорів, але мерщій старатись їх відновити.

Вгадують, що тепер знова черга на британське правительство дати почин до віднови мирових переговорів між обома сторонами.

КАЖУТЬ, ЩО ЛЛОЙД ДЖОРДЖ НЕ ПРИЇДЕ ДО АМЕРИКИ.

ЛОНДОН, 16. вересня. — Тутешні часописі пишуть, що годі повірити, аби премієр Ллойд Джордж мав змогу виїхати на конференцію в справі обмеження морських оружень до Вашінґтону. Справа замирення Ірляндії, яка ще не покінчена, пишуть вони, не позволить йому покидати Анґлії.

ФРАНЦУСЬКИЙ ПРЕМІЄР ПРИЇДЕ НА КОНФЕРЕНЦІЮ ДО ВАШИНҐТОНУ.

ПАРИЖ, 16. вересня. — На нинішній нараді міністерського кабінету в присутности президента Мільранда премієр Бріян порушив справу своєї поїздки до Злучених Держав на конференцію у Вашинґтоні у справі обмеження морських оружень.

Кабінет згодився на його виїзд і він поробить приготовання до виїзду.

БУДУТЬ ГОЛОСУВАТИ НАД ВІДКЛИКАННЄМ УРЯДНИКІВ.

БИСМАРК, Норт Дакота, 16. вересня. — Конституцією стейту Нарт Дакота постановляє, що на случай, якби 30 процент управлених до голосовання людий зажадало своїми підписами загального голосовання в справі відкликання декотрих урядників, таке голосованне має бути з уряду зарядженe. Противники теперішних урядників, котрі становлять комісію, заряджуючу стейтовими промислами Північної Дакоти, зібрали уже 7.000 голосів понад приписаних 30 процент. Тому уряд стейту зарядив голосованне в справі відкликання сих урядників на день 28. жовтня.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1888 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НА ХРУНІВСЬКІЙ СЛУЖБІ.

Звісний з хрунівства Бориско день-в-день пише тесаме проти правительства Галицької України, що пишуть вшехпольські ґазети у Львові і Варшаві та в Америці, а також платні Пілсудським наймити Яцків, Демянчук і Твердохліб. Ще на поміч тому Борискови прийшов редактор кацапської ґазети з Олифанту, „Правди", господин Гладик, котрий заграв з ним в одну вшехпольсько-хрунівську дудку проти правительства Галицької України.

Годі сподіватись від вшехполяків і їх слуг як Яцків, Демянчук і Твердохліб, аби писали інакше. Навіть годі від них вимагати, щоби писали інакше. Годі того вимагати і від кацапа Гладика. Бо все те вороги вільної України і вільної її західної сестри, Галичини.

Впрочім, годі вимагати того і від базиляна ксендза Бориска, котрий так як Яцків удае соціяліста, а на ділі тягне до езуїтської Польщі, але **ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО РОБІТНИЧОГО СОЮЗА ПОВИННІ ЗАБОРОНИТИ БАЗИЛЯНОВИ БОРИСКОВИ ЗА ЇХ ГРОШІ УПРАВЛЯТИ В ЇХ ҐАЗЕТІ ВШЕХПОЛЬСЬКУ ХРУНІВСЬКУ СЛУЖБУ.**

Правительство Галицької України е вибране цілим українським народом Галичини. Воно заступае його волю і боронить його прав. Цілий нарід Галицької України і донині однодушно стоїть при своїм правительстві під проводом д-ра Петрушевича і не дасть себе від того становища відтягнути ані жадними обіцянками Пілсудського ані жадними зневагами, які наймит Пілсудського, Яцків сипле на українське правительство Петрушевича.

Тогосамого український нарід вижидае також і від Українців в Злучених Державах і в Канаді. А навіть більше, бож звісно, що тут нема страху перед польським орлом ані опришками Пілсудського. Наш рідний край вижидае від нас помічної руки і заохоти до витривалости в боротьбі. Він вижидае, що американські Українці додадуть йому відваги і сили.

Коли хто не вірить, що так е а не інакше, то нехай читае старокраеві ґазети. А зрештою, богато знае се з листів від своїх кревних і знакомих в Галичині. А кому і се не вистарчае, то нехай розмовиться з тими Українцями, котрі в останних місяцях і тижнях приїхали в Галичини до Америки, а переконаеться, що український нарід в Галичині признае свое виборне правительство, хотяй воно хвилево на чужині, а не правительство наїзника — Пілсудського.

І треба признати, що переважна часть Українців в Злучених Державах і в Канаді іде за старим краем і дае йому поміч, яку може, чи то фінансову чи політичної оборони.

Але і тут, на вільній землі американській, найшлися ОДИНИЦІ, котрі схрунили і пійшли на службу наїзниці Польщі.

Перший на сторону наїзниці Польщі перейшов недавний ще базилян, товариш Яцкова, ксьондз БОРИСКО. Він узяв для своеї хрунівської служби ґазету „Народну Волю" і веде пропаґанду в користь заборчого правительства Пілсудського.

Чи за тим хрунем пійшов ще хто, покищо не знати, але вже досі виявилось і те сумне явище, що члени Українського Робітничого Союза позволяють тому хруневи вже кілька тижнів уживати їх ґазети для Пілсудських, Ґломбінських, Галлерів і Грабських.

Колиб щось подібного трафилось серед Чехів, Айришів, Литовців, або якого іншого народу, то такий хрунь не міг би редаґувати ґазети 24 години, але що Українці терплять хрунівство, то терплять ї неволю.

Хрунівство е страшне оруже в руках ворога проти поневоленого народу.

Все те, що той базилян Бориско пише проти правительства з вибору українського народу в Галичині, **ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД ВИКОРИСТОВУЕ ПЕРЕД АЛІЯНТАМИ ПРОТИ НАРОДУ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ, НА ДОКАЗ, ЩО УКРАЇНЦІ НЕ ХОТЯТЬ СВОГО ПРАВЛІННЯ, А ВДОВОЛЯЮТЬСЯ ТИМ СТАНОМ, ЯКИЙ ЙОМУ ЗГОТОВИЛИ ГАЛЛЕР І ПІЛСУДСЬКИЙ.** Такими доказами князь Любомірський не міг би виказатись наприклад споміж Литовців на поневолення Литви, але проти Українців мае явний доказ хрунівства зі Скрентону. Англійський або чеський чи італійський, дипльомат міг би сказати польським політикам, що через те, що Галлер випер правительство Галицької України поза її межі і воно осталось на чужині безпомічне, воно ще не перестало бути дійсним заступництвом народу, а натомісць Пілсудський через наїзд Галлера ще не став повновласним представником того краю, таксамо як Масарик через засуд на смерть і вигнанне не перестав був ще бути представником чеського народу, — але на се князь любомирський або якийтам Ґрабський вийме „Народну Волю", подасть заприсяжений переклад хрунівських статий і скаже, що ось то не лише вшехполяки але і самі Українці кажуть, що правительство Петрушевича то самозванці і порівнують се правительство з якимись бандитами і шахраями. Отже хто е повноправним представником Галичини — спитаеться князь Любомирський чи який Ґрабський — чи ті самозванці і шахраі, чи ми?

Для сеї ціли служить і послужить хрунівська робота Бориска в українській ґазеті.

Се прямо божевільна і злочинна зрадницька робота в користь ворога, якої жаден інший нарід на світі не стерпів би.

СУМНІ РОКОВИНИ.

(Від власного кореспондента).

В неділю, 14. серпня, Польща святкувала перші роковини т. зв. „чуда над Вислою", себто спинення большевицького походу на Варшаву, після чого почався большевицький відворот, який приніс для Польщі такий корисний мировий договір у Ризі.

Та не тільки Польща обходила сі роковини. Обходили їх — тільки з иншим почуттем як Поляки — також ті наші Придніпрянські Брати, які разом з головним отаманом Петлюрою повірили були в те, що Польща бажає добра Україні і в тій вірі заключили союз з Польщею і поруч з польською армією боролися проти большевиків, думаючи, що борються за красшу долю України.

З яким почуттем ті наші Придніпрянські Брати зустріли згадані роковини, — про се говорить ось-що їх орган „Українська Трибуна" (ч. 85 з 14-го серпня), яка виходить у Варшаві:

„22. цвітня 1920 Польща в особі своїх дипльоматичних представників підписала умову з Україною. Згідно з сим договором Польща визнала незалежність Української Народньої Республики і заключила з нею не тільки політичний союз, але й військову конвенцію, обовязалася спільними силами боротися проти ворога і не заключати ніяких міжнародніх умов проти Української Народньої Республики.

„Україна свято виконала до самого кінця сі умови і разом з Поляками боронила польську державу в тій певности, що спільна перемога на теренах Польщі перейде і в спільну перемогу на теренах України та в міцний і могутній союз двох сусідніх народів.

„Але сталося не так, як гадалося. Коли страшний ворог був розбитий і майже знищений спільними зусиллями, коли він панічно тікав з Правобережа і Київ був цілковито евакуований, — наступ був раптово припинений, невелика українська армія опинилися одна без союзника, а в Ризі було підписано договір з вчерашнім спільним ворогом, без жадної участи Української Народньої Республики. Мало того, — українська територія була формально визнана власністю ворогів українського народу.

„Отсі факти власне ми вважали потрібними нагадати нашим читачам в роковини перемоги над большевиками, — перемоги, що вратувала не тільки Варшаву, але й польську державу взагалі.

„Гіркі се спогади, але з байки слова не викинеш...

Та сама „Україна Трибуна" містить докладний огляд того, що зробила тоді для оборони Польщі Українська армія. Головна часть української армії стояла тоді на **галицькім фронті,** заступаючи большевикам дорогу до Галичини; рівночасно 6-та Українська Стрілецька Дивізія мала в своїх руках оборону Замостя, яка була дуже важною для оборони Варшави. Представивши докладно акцію української армії, автор огляду пише:

„В той час, як українська армія, виконуючи окрему задачу, не дала московським наїздникам і катам забратися на Галичину і зруйнувати один з найважніoccurring промислових районів, Дрогобицький нафтовий район, — частина тої-ж української армії, 6-та Українська Стрілецька дивізія, вклала теж свою посильну долю праці при вратуванню серця Польщі — Варшави, згубивши чимало своїх синів.

„Я нагадую собі слова одного з бувших міністрів Польщі, який коли наша армія переходила через Збруч, сказав твердо: **„Польща ніколи не забуде того, що українська армія вратувала нам Львів і Дрогобич".**

„Обставини змінилися. Вчерашні союзники, шукаючи поратунку від тих самих большевиків пару місяців пізнійше, примушені були опинитися в приязній країні за дротами.

„Майже девять місяців сидять вони у таборах — і тепер, в роковини серпневих днів, інтерновані хотіли би почути, що польський нарід, згадуючи минуле, не забувае тих, що чесно виконав свій обовязок у сумні часи, а тепер терпеливо переносить тяжке життє за дротами.

„Тоді вони, в переконанню, що треба обороняти свого союзника від спільного ворога, щоб і самим мати допомогу від того союзника та права на таку допомогу, — чесно й вірно, плече в плече з польським військом, клали своє життє, захищаючи польську державу, польський народ.

„Тепер вони хотіли би, щоб їм було дало змогу принайменше терпіти й чекати за дротами кращих часів — повернення до свого рідного краю.

„Обдертим, босим — тепер їм нема куди дітися. А прийдуть вони до дому — і для них настануть такі-ж радісні, як серпневі дні й напевне не забудуть вони того, що було в минулому".

* * *

„Українська Трибуна" виходить під польською цензурою. І коли в ній знаходимо таку оцінку польської віроломности, то можна собі уявити, що діється на дні душі наших Придніпрянських Братів, які прийшли до Польщі з таким довірем, з яким приходить чесний союзник до союзника, які за Польщу проливали свою кров, а тепер сидять у тій самій Польщі обдурені, в крайній нужді, а то і в таборах для інтернованих.

Так, сумні роковини мають ті наші Придніпрянські Брати, що рік тому назад проливали свою кров за Польщу. Тай не тільки вони, а ціла Україна.

Бо се лилася українська кров за ту саму Польщу, яка від віків е ворогом українського народу. Читайте, що пищуть наші Придніпрянські Брати: **Вони оборонили для Польщі Львів і Дрогобич!** Так, вони оборонили для Польщі старинну українську землю Галичини, щоби Польща спокійно могла над нею панувати і винищувати український нарід.

А те, що Польща держить тепер у своїх руках Підляше, Холмщину, Волинь і катує там український нарід, — чи не вони причинилися до того? Адже головний отаман Петлюра в варшавськім договорі з 22. цвітня 1920 згодився, щоб ті землі належали до Польщі! А потім українська армія, помігши Польщі побити большевиків, причинилася до того, що Польща могла в Ризі диктувати большевикам умови мира й закріпити мировим договором своє панування над тими українськими землями.

Тепер чейже й сам головний отаман Петлюра бачить, що не для добра України заключав він договори з Польщею, відступаючи їй великі простори України, що не за Україну клала свої голови українська армія, йдучи разом з Поляками проти большевиків, тільки за Польщу, за то, щоб Польща могла спокійно панувати на українських землях і катувати український нарід.

Трагедія наших Придніпрянських Братів була в тім, що вони самі не знали Польщі, а своїм Галицьким Братам, які Польщу добре знали, не хотіли вірити.

Вони повірили в хитрі обіцянки Польщі, що вона, — коли Українська Народня Республика відступить їй часть українських земель (Підляше, Холмщину, Галичину і Волинь) — на осталій части українських земель поможе укріпити українську державу.

А тимчасом Польщі було зовсім не в думці будувати українську державу, Польща е для української держави непримиримим ворогом. Ясна річ, що коли український нарід буде мати свою державу, то швидше чи пізнійше **мусить** захотіти визволити всі українські землі зпід чужого панування. Тоді Польща втратила би ті українські землі, над якими хоче на віки панувати. Тому Польща не хоче української держави. Польща волить, щоб на її границі була не польська, а російська держава. Російській державі менше буде залежати на тім, що часть українських земель буде в польській неволі. З російською державою Польща зможе поділитися українськими землями, як се і сталося в Ризі.

Польща хотіла мати тільки від головного отамана Петлюри, який уважався представником української державности, признаннє, що українські езмлі Підляша, Холмщини, Галичини й Волині належаться Польщі, і хотіла мати українську армію для помочи в боротьбі з большевиками. Коли-ж при помочи української армії побила большевиків і примусила їх, щоб вони віддали під польське панування ті українські землі, які перед тим згодився був відступити Польщі Петлюра, — тоді Петлюра був уже Польщі непотрібний.

Вона віроломно зломила договір з Петлюрою, інтернувала його армію, а його правительству не хоче виплатити навіть малої части тих гроший, які винна за вивезене з України добро. Нехай українська інтеліґенція, яка схоронилася перед большевиками до Польщі, гине з голоду! Се-ж ліпше для Польщі, коли вигине національно відома верства українського народу. Польща того хоче!

Як би не поміч української армії, — хто знає, чи нині українська справа не стояла би ліпше. Коли-б Польща не була побила большевиків, у війну між Польщею й бомьшевиками була би вмішалася антанта. Може бути, що прийшло би до конференції в Лондоні, яку предкладала большевицька Англія (телеграма Керзона до Чічеріна з 11. липня 1920). На тій конференції мали бути вислухані також представники Східної Галичини і порішена доля сього краю. Може бути, що хоч українська земля Галичини була би тепер свобідна. А тоді в ній могли би зібратися всі українські сили, які тепер поневіряються на чужині, щоби працювати для української справи.

Та хоч як усе те сумне, — а все таки нема зла без добра. Се віроломне поведенне Польщі отворило нашим Придніпрянським Братам очи на те, хто се Польща і яким духом дише вона до українського народу. Що вони вже тепер се знають, свідчать про се хочби й висше наведені думки з „Української Трибуни".

Можна надіятися, що вже ніколи більше не вдасться Польщі розєдинити Придніпрянських і Галицьких Українців, як се їй було тепер вдалося, що тепер весь український нарід, — Придніпрянці так само, як і Галичани, — твердо буде тямити, що Польща — його ворог.

Нехай-же забудеться роздор між Придніпрянцями й Галичанами, зроблений хитрою ворожою Польщею! Нехай всі сини України знов обєдиняться духом до боротьби за ліпшу будучність.

Гайдельберґ, 17. серпня 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

Остап Вільшина.

НА ЧУЖИНІ...

Тяжко жити сиротині
Без рідні...
Та ще важче на чужині
Упливають в самотині
Ночі й дні...

Тяжко жити на чужині
Мов зза грат...
Та ще важче стало нині...
Вчув, що ріже на Вкраїні
Брата брат...

27. V. 921 р.

ТРОЦЬКИЙ ЗАВДАЄ БРЕХНЮ СВОЇМ АҐЕНТАМ.

Як доносять большевицькі телеґрами, до Київа, столиці України, приїхав большевицький міністер війни, Лев Троцький, щоби особисто проводити кампанію червоної армії проти повстанських банд на Україні.

В слід за тим доносять з тих самих жерел, що зараз по проголошенню безпощадної війни проти українських селянських повстанців Львом Троцьким сі повстанці настрашилися так, що почали один за другим піддаватися російським комісарам. Межи другими мав піддатися відомий провідник українських повстанців отаман Лихо.

Такі донесення шлють тепер урядові телеґрафічні бюра московських комісарів. З дива не можна зійти, що таке вони доносять. Невже вони не знають, що їх аґенти в Америці вже сто разів передовиці писали, і тисячу разів доносили з ріжних „певних жерел", що на Україні повстань нема і всі селяни там вдоволені тим раем, який для них зготовили московські большевики?

ПРОТЕСТИ ДО ЗБОРУ ЛІҐИ НАРОДІВ.

З нагоди сьогорічної сесії Збору Ліґи Народів українські орґанізації в Америці висилають протести проти продовжування польської військової окупації Галичини, а з домаганнем увільнення сього українського краю з польського наїзду та признання йому права самозначення.

Всі телеґрафічні протести, яких відписі прислано до нашої часописі, містимо за порядком.

5.

ШЕМОКИН, ПА.

Українська громада в Шемокин, Па., вислала отсю каблеґраму:

Dr. Van Karnebeek,
President Assembly League of Nations, Geneve, Switzerland.

Three thousand Galician Ukrainians resident in Shamokin, Pa., and organized in undersigned societies, appeal to you in name of humanity to liberate East Galicia from Polish occupation by restoring to power the lawful government under Eugen Petrushevich.

Rev. V. Spolitakewicz, Rector of Ukrainian Catholic Church.
M. Polyniak, Pres. of St. Cyril & Methody Society.
M. K[illegible]k, President of St. Peter & Paul Soc'y.
B. Charuga, President of St. Andrew Society.
Theo. Worbach, President of St. Demetrius Society.
L. Kapuscіansky, President of St. Michael Society.
A. Yankovich, President of St. Anna Society.
Theo. Strachocky, President of St. Michael Society.
M. Nowak, President of Blessed Virgin Society.
N. Hudynko, President of Shewchenko Society.
A. Drozdiak, President of Bandurist Society.
P. Bobak, President of Brotherhood Society.
A. Sharshon, Pres. of American Citizens Club.

6.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Українці з Елизабет, Н. Дж., вислали слідуючу каблеграму:

Dr. Van Karnebeek,
President Assembly League of Nations, Geneva, Switzerland.

Ukrainians of Elizabeth, N. J., ask you to use your influence to discontinue the cruel occupation of Eastern Galicia by Polish armies and to establish Ukrainian government under Eugen Petrushevich.

ST. VLADIMIR SOCIETY:
V. Lewczyk, President
D. Stadnyk, Secretary.

7.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Від української громади у Вунсакет, Р. Ай., вислано отсі протести до Ліґи Народів:

Dr. Van Karnebeek
President Assembly League of Nations, Geneva, Switzerland.

The Americans of Ukrainian ancestry and Ukrainians from East Galicia appeal to the League of Nations to end cruel Polish occupation of Ukrainian East Galicia and to restore the authority of Galician National Assembly under Dr. Eugene Petrushevish who heads lawfully constituted and elected Government of East Galician people.

UKRAINIAN NAT'L ASS'N ZAPOROZKA SICH:
Martin Proboriwsky, President,
Yakim Sharawara, Secretary.

8.

Dr. Van Karnebeek
President Assembly League of Nations, Geneva, Switzerland.

On the principles of humanity we appeal to you to use your influence in order to remove the Polish bloody occupation of East Galicia and to establish a legitimate government by the will of the people.

UKRAINIAN ASS'N SOKIL:
Nicholas Lototsky, President,
Andrew Susla, Secretary.

9.

Dr. Van Karnebeek
President Assembly League of Nations, Geneva, Switzerland.

Ukrainians natives of East Galicia constituting catholic congregation of St. Michael in Woonsocket, R. I. in the name of justice request that the League of Nations decide to order withdrawal of Polish army of occupation from East Galicia and restore legal government of the Ukrainian constituent assembly. Conscience of humanity demands liberation of Ukrainians in East Galicia who have suffered intolerable wrongs.

Rev. Miron Zalitach, President,
Hnat Teper, Secretary.

10.

Dr. Van Karnebeek
President Assembly League of Nations, Geneva, Switzerland.

Whereas the Polish forces occupying East Galicia are perpetrating the most barbarous and unheard of crimes and atrocities against the Ukrainian population, are bringing the country to economic ruin, and are subjecting to brutal religious and political persecution all the non-Polish people of East Galicia, we Americans of Ukrainian extraction and Ukrainians residing ni Woonsocket, R. I. protest vehemently against the surrender of Ukrainian East Galicia to the barbarous Polish military occupation, we denounce this military occupation as the greatest obstacle and danger t the conclusion of peace in Eastern Europe and we demand that the people of East Galicia be permitted freely to elect their own government.

Michael Chaharin, President,
Paul Mishanec, Secretary.

11.

Dr. Van Karnebeek
President Assembly League of Nations, Geneva, Switzerland.

We American Citizens natives of East Galicia alarmed over the fate of the Ukrainians in East Galicia under the Polish rule request the League of Nations to prevent the extermination of our relatives and assist them in formation of their own government.

AMERICAN UKRAINIAN CITIZEN CLUB:
Joseph Lipsky, President.

12.

Dr. Van Karnebeek
President Assembly League of Nations, Geneva, Switzerland.

For humanity's sake save Ukrainians in East Galicia from Polish atrocities and help them to get their freedom.

UKRAINIAN WOMEN ASS'N:
Julia Basan, President,
Catharine Mod, Secretary.

13.

Dr. Van Karnebeek
President Assembly League of Nations, Geneva, Switzerland.

Ukrainian National Committee in Woonsocket, R. I. representing organized Ukrainians natives of East Galicia appeals to the League of Nations to liberate East Galicia from brutal Polish occupation and to let our brothers and sisters in East Galicia have their elected government established by West Ukrainian national assembly under Dr. Eugen Petrushevich.

Stephen Gurbel, President.
Ivan Jancyshin,
Hnat Krawetc, Secretaries.

14.

Dr. Van Karnebeek
President Assembly League of Nations, Geneva, Switzerland.

Help our parents in East Galicia to free themselves from Polish yoke and form their own State.

FOR UKRAINIAN SCHOOL CHILDREN:
Mary Proroshok, Mary Chaharin, Mary Rapko, Wasyl Kozak, Stephen Herman, Eugen Lipsky.

15.

БРУКЛИН, Н. Й.

Українська громада в Бруклині, Н. Й., вислала отсей протест:

League of Nations Assembly,
Geneva, Switzerland.

In name of Ukrainians of Brooklyn, New York, Saint Demeter's Society enter vigorous protest against continuation of Polish occupation of Ukrainian Galicia and beseech League to remove cruel Polish occupant and restore legal popular Petrushevich Government.

Paul Swidzinsky, Simon Shish, John Rybak.

ПРОТЕСТИ ДО ЛІГИ НАРОДІВ.

АМЕРИКАНСЬКІ І КАНАДІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ, ВИКОРИСТАЙТЕ ХВИЛЮ І НАГОДУ, ЩОБ ПОМОГТИ ВАШИМ БРАТЯМ І СЕСТРАМ В РІДНОМУ КРАЮ!

З уваги, що сесія Збору Ліги Народів має скінчитися ще сього місяця, ті українські організації в Злучених Державах і в Канаді, котрі мали намір вислати протести проти продовжування польської окупації Східної Галичини, добре зроблять, коли вишлють такі протести, хотяйби лиш дуже короткі, але зараз телеграфічною дорогою.

Протести писемні можуть прийти вже запізно для сповнування постанов Збору Ліги Народів у справі Східної Галичини, але телеграфічні, вислані сього тижня, можуть наспіти ще в саму пору.

Всі телеграми просимо також присилати до „Свободи" для поміщення.

Телеграми можна адресувати так:

Dr. VAN KARNEBEEK, President Assembly League of Nations, Geneve, Switzerland.

ЗАМІТКА. — Каблеграми можна також посилати по зниженій ціні, а саме за половину ціни (діферд гаф рейт) або навіть як каблеві листи (кейбел леттерс). Ріжниця в доставі каблеграми є всего яких 24 годин, а в ціні велика.

ДОПИСИ.

ВУДГЕЙВЕН, Н. И.

Чи треба нам інтелігенції, чи ні?

Чому московсько-ляцькі ідіоти так гавкають на нашу інтелігенцію, на наших народних провідників? А от чому: Вам, дорогі Сини і Доньки Руси-України, дуже добре відомо, що злодії ідуть красти тоді, коли газда згасить у хаті світло і піде спати. Але як у хаті світло світиться, то хоч би там усі спали, злодій не має відваги йти красти, бо він не є певний, чи в хаті усі сплять, коли там світло горить. Таксамо мається річ з нашими віковічними гнобителями. Вони не можуть нас обікрасти і вимордувати так довго, доки в нас є ще трошки того світла, тої нашої інтелігенції. Інтелігенція кождого народу то так як світло в домі господари: вона чуває над усім народним добром і не допускає, щоби се добро попалося в руки лиходіїв. Згасіть ви се світло, вигубіть інтелігентну верству якогонебудь народу, то побачите, що сей нарід заснe довгим, глибоким сном, або буде блукатися в темряві і не найде шляху на світ божий.

Свою гадку я хочу тут попирти одним живим приміром. Недавно тому один білоруський інтелігент скликав був у східній части міста Ню Йорку віче Білорусинів. На тім вічу білоруський нарід мав домагатися від американського правительства, щоби воно визнало Білоруську Републику. На тім вічу я був присутний і чув на власні уши, як один якийсь Москаль так сказав до аранжера згаданого віча: „Ти хочеш будувати білоруську републику? А деж твоя інтелігенція? Хто-ж буде тою републикою правити, коли Білорусини не мають своєї інтелігенції?" Білоруський провідник зійшов засоромлений з естради, бо мабуть не знав, що треба було тому Москалеви відповісти. А він міг сказати московському обединителеви хоч би отсі слова: „Що білоруський нарід, так як і инші немосковські народи в Росії, не має під пору своєї власної інтелігенції, то се вина царського деспотизму і московського режіму, котрий брутально ногою топтав усі підбиті собою народи і тримав їх у темноті, боячися, щоби вони не відірвалися від „одної неділимої Росії".

Але видко, що і в Росії забракло тепер своєї інтелігенції, коли нею аж жидова править, і то ще такі прості ганделеси! Та ба! Навіть ті ганделеси продовжають стару царську політику і вчать дурного Москаля, що інтелігенція московському народови є таки потрібна, бо без неї буде анархія; не буде в їх державі ані ладу ані проводу.

Отже інтелігенція в кождім народі є потрібна і се кождій людині є зрозуміле. Не розуміє сеї істини лише дурний український комуніст з 7-ої стріти, котрий каже, що українській інтелігенції не треба, бо то буржуї, які сплять по готелях, а не так як большевики, що в білий день по парках висипляються. Та тим большевицьким півголовкам нема що дуже дивуватися, бо відома річ, що які літа, такий розум (не даром же розумні соціялісти назвали наших комуністів „мальчиками без штанів"). Вони черпають свою науку з Лейбової семинарії, то і думають та роблять так, як товариш Лейба прикаже.

Ми, свідомі і чесні Українці, на тих кацапських ідіотів не дивимся. Шануймо і любім свою інтелігенцію, бо інтелігенція — се душа кождого народу. Чим більше будемо шанувати наших визначних людий, тим більше довіря вони будуть мати до нас і будуть ревно та щиро працювати над визволенням нашого рідного краю від ляцько-московських деспотів.

Правда, не всі інтелігенти заслугують на однакову пошану від свого народу, алеж не можна цілий інтелігентний загал ігнорувати і зневажати. Через одного чи хочби й кількох малодухів нам не вільно осуджувати всеї нашої інтелігенції і вирікатися своїх народних ідеалів. Так ніякий культурний нарід не робить! Так зробили лише вишкробки нашої суспільности, котрі виреклися своїх народних святощів і пішли служити тим, які нашому народови найбільше ріжних кривд заподіяли, найбільше його праведної крови наточили.

Не дай, Брате і Сестро, заразитися тою паршивою ідеєю, яка загніздилася в хоробливих мозках божевільних комуністів з під Лейбового стягу! Добра то комуна, ділитись українською землею і шкірою! Нехай вони поділять наперед своє, тоді будуть ділити наше! А поки вони сього не зроблять, то нехай до нас не лізуть, бо ми не дамо водити себе за ніс хруням і запроданцям! Ми вже назбираємо на стільки своєї інтелігенції, що будемо правити своїм краєм ліпше ніж ляцько-московські наймити. Під управою своєї рідної інтелігенції наш нарід певно не бідував би і не гинув би з голоду так, як під режімом придуркуватих комуністів.

Ми старaймося ратувати свій рідний край усякими способами. Не закладаймо своїх рук доти, доки не проженемо зі своїх земель усіх чужинецьких заволоків. Я, хоч тепер заробляю дуже маленько, жертвую, що тільки зможу, на оборону свого краю і свого народу. Я твердо вірю, що коли ми дамо своїй вітчині своє серце, любов і руки, то тоді скінчаться дуже скоро усі наші муки. Я тоді лише повірю в комуну і в те Лейбове царство, коли культурні Американці скажуть: „Ходім, їдьмо до Росії! Там для бідних життє і ми там поліпшимо свою долю". А слухати таких дурнів, які про Росію і про російські порядки поняття не мають, мені не хочеться! Платні большевицькі агітатори вихваляють усіх своїх „товаришів" до большевицького раю в Росії, але самі туди не ідуть. Їх і буком до того раю не виженете!

Ми скажім большевицьким крикунам таке: „Їдьте ви, добродітелі робучого народу, до большевицького царства спробуйте на власній шкірі, як там добро. Коли ви натішитеся московським Лейбою і його щастєм та будете з того вдоволені, тоді ми, бідні робітники, потягнемось уже за вами". Але я певний, що вони такої нашої поради не послухають! Вони дуже добре знають, що в „капіталістичній" Америці таки ліпше жити ніж у комуністичній Московщині.

Один большевицький ідіот з мого рідного села виїхав недавно до старого краю і тепер кається. Хоч московське большевицьке царство йому тепер під носом, то він туди не поїхав, але шукає способів, аби дістатися назад до Америки. Видно, він на місци набрався з практики більше розуму, ніж з тутешних комуністичних шмат.

Хто на горячім попікся, той і на студене дмухає. З тих старокраєвих листів, які тут приходять, кождому ясно, що богато наших легковірних людий упали жертвою большевицького засліплення і безсовісної та нечесної агітації. Я належу до тих людий, котрі не вірять, доки не вимірять. Такої засади повинні триматися всі Українці і Українки в Америці. Большевицька річ брехати, а наша річ — в очи наплювати!

Нехай живе вільна Україна і український нарід, бідний та пограбований! Нехай живе наша українська інтелігенція! Проч з Москвою і Варшавою! Нехай буде Москва для Москалів, Варшава для Поляків, а Київ і Львів для Українців! Тоді буде в Европі мир і лад, а инакше — ніколи!

Николай Костів.

ТОЛІДО, О.

Кого то наші большевики уважають контрреволюціонерами.

Сими днями я дістав зі старого краю лист, який своїм змістом є подібний до всіх тих старокраєвих листів, котрі зачаста подибуємо в нашій „Свободі". Написала той лист бідна українська жінка, Амалія Вітушинська з Вигоди, повіт Долина (Галичина). Я позволю собі навести тут важнійші уступи з того листа. Ось послухайте:

Дорогий Товаришу Вітушинський!

Ваш лист я отримала 22. червня і зараз на него відписую. Дякую Вам за надісланий Вами в тім листі один долар, котрий мені богато поміг, бо я купила за него один метер бульби для своїх голодних діточок. Діти питаються: „Відки ти, мамо, взяла гроші на тую бульбу?". А я їм відповіла: „То ваш стрийко був такий милосерний і прислав ті гроші з Америки".

Дорогий Товаришу! Я і мої діти помолимося за Ваше здоровлє і просили Бога, щоби Ви богато тисяч долярів заробили і мене та мої діточки ще колись чимсь більшим запомогли. Бо можете добре знати, що мені є дуже прикро, коли я Вас аж в Америці відшукала і тепер о запомогу прошу; мені колись добре поводилось, а тепер я така нещаслива, що й висказати годі! Маю четверо дітий (три хлопчики й одну донечку) і жаль мені їх дати від себе, бо по захоронках діти дуже бідують. Я від Поляків не маю жадної помочи, бо не знаю, чи мій чоловік Іван (він походить з повіту Богородчанського) жиє, чи ні. Як покликали його до австрійської війни, то він попався до російської неволі. З початку він писав до мене листи з Сибіри, а останніх два роки я вже не маю від него ніякої вісточки. Мабуть він уже до мене і до своїх діточок більше не напише...

Дорогий Товаришу! Як Ваша ласка, то попросіть Ви своїх товаришів в Америці, щоби вони скинулися для мене по долярови і виратували мої діточки від голодової смерти. А може там у вас є які добродійні товариства, котрі згодилися на моє горе? Не дивуйтеся мені бідній, що я витягаю свою руку по милостиню, бо знаєте, що як бідний потопає, то й бритви хапаєсь. Таке й моє: не знаю, котрого берега чепитися.

У нас від кількох днів є дуже велика слота. Вода наробила великої шкоди по полях, а через те запанувала всюди нечувана досі дорожня. Один метер бульби коштує 900 марок, а метер жита 8.000 марок. Окрім того тут ще є рівні закопати, а все те приводить бідний нарід до крайньої розпуки. Як я тут з своїми нещасними дітьми вижию, то се хиба лиш одному Богови звісно.

З наведеним висше листом я відносився до тутешних так званих робітників, а вони мені відповіли, що таким людям не треба давати ніякої запомоги, бо то... контрреволюціонери.

Нехай же тепер наші Українці подивляться в лице таким безсовісним робітникам. **Бідна жінка з чотирма дрібними діточками, які примирають з голоду, то „контрреволюціонери"**, які мусять згинути, щоби своїм життєм не пошкодили робітничій справі. Чи чували ви коли, люди добрі, про таких безсердечних звірюк як наші большевики?!

А деж поділося з ваших грудий серце, товариші Дурделі, Дуткевичі і Дмитришині?!

Чи ти, український народе, напятнуєш уже раз тих кирпиніків, котрі запродали тебе в московську і ляцьку неволю? Чи ти, народе нещасний, будеш ще довго терпіти між собою таку огидну сволоч, котра ширючу з голоду українську дрібну дітвору називає „контрреволюціонерами"? Чи ти, народе без пуття і чести, будеш ще довго плескати в долоні тим московсько-ляцьким наймитам, які пхаються сиромiць на наші збори і віча та розбивають усяку нашу народну роботу?

Народе! Бідний, нещасний народе! Чому ти не шануєш свого народного достоїнства?

Михайло Вітушинський.

(Від Редакції: Коли хто з милосердних читачів „Свободи" може зложити яку жертву для бідної Амалії Вітушинської і її четверо діточок, нехай зашле ся жертву на адресу: Mike Witushynsky, Box 40, St. D, Toledo, O.)

ЩО ТАКЕ СУХОТИ?

Сухоти се недуга спричинена маленькими бактеріями т. зв. сухітничими туберкулями, які розмножуються найчастіше в легких. Туберкули ті виділюють з себе отрую, яка нищить сусідні клітини. Розмножуються скоро шляхом ділення на щораз нові туберкули, повільно поширюються вони на цілі легкі і вкінці забивають людину.

Останнім часом доказано, що туберкули часто дістаються до організму в дитячих літах. Деякі з них улягають знищенню, а инші залишаються в бездільному стані, чекаючи на нагоду. А нагода трапляється тоді, як організм ослабне. Тоді туберкули зачинають розростатися і множитися.

Цілком здорове тіло не є пригожим полем для розвою туберкул. Перепрацювання, ослаблення, брудне помешкання, піянство, лихі харчі і деякі хороби, як кашель, запалення — все те ослаблює організм і підготовляє грунт сухотам.

Розвій сухіт є дуже повільний і пацієнт може жити від 2 до 10 літ. Часами розвій недуги приспішений і хорий умирає на протязі 6 неділь.

Не всі раси і племена є однаково відпорні на сухоти. Найменше відпорні є Мурини і Індійці.

Першим обявом діяльности туберкулів є формування в легких маленької кульки, в формі головки від шпильки. Через побільшуюче шкло можна бачити, що кулька та складається з завмерлих клітин, серед яких живуть туберкули. Коли клітини, що окружають туберкули є заслабі, то вони з часом улягають знищенню. Так поширюються туберкули дальше, знищені клітини виплюються звичайно при помочі кашлю, а на їх місці лишаються порожні місця. Але як що організм находиться серед корисних умовин, буває добре прокормлений, а легкі мають свіжий воздух, клітки набирають такої сили, що туберкули не є в стані знищити їх.

Сухоти, се боротьба поміж туберкулями і клітинами. Коли клітини організму є добре відживлювані і мають опіку — в тій боротьбі вони віднесуть побіду. Противно, як комірки організму є занедбані — їхня відпорна сила слабне, туберкули повільно нищать їх і спричинюють смерть.

ВИКАЗ ЖЕРТВ.

П. Гафія Бундзяк з Ню Гевен, Конн. зібрала для Володимира Лаврівського у Львові від слідуючих осіб: М. Скалецька $1.00; Н. Мудак $1; П. Пуговська 50 цнт.; М. Рубас і Н. Рошко по 50 цнт.; І. Крушельницький, Т. Савчук і Н. Бурбела по 25 цнт.; А. Климковська 10 цнт., а сама Гафія Бундзяк додала $6.15. Разом $10.00, котрі вислано нині чеком American Express Co. ч. 2098511 через Амер. Українське Бюро (80 E. 7th St., New York, N. Y.) до Львова.

MILWAUKEE, WIS.

Позір, Українці з Мілвокі й околиці!

Отсим повідомляємо, що **в неділю, 25. вересня с. р.** уладжуєсь **ВЕЛИКЕ ВІЧЕ** з цілої громади мілвоцької і просимо всіх щирих Українців і Українок взяти в тім вічу участь, бо то не є віче лишень одного товариства або парохії, але віче всенародне, усьому народови загалом приступне. **На тім вічу буде обговорюватися справа національної позички для Галицької Републики.** Тож просимо всіх, хто почуває себе сином або дочкою українського народу, на се віче конечно прибути. На тім вічу будуть промовляти бесідники з Шікаго і з Мілвокі.

ЗА УРЯД ВІЧА:

С. Котун, І. Березовець, Т. Г. Стасюк, С. Брензей.

КАЗКИ ДЛЯ ВЕЛИКИХ І МАЛИХ.

Зуби болять. Так болять, що годі витримати. Йдеш до зубаря. Він оглядає і каже: зуб нічого не варт. Треба вирвати."

Вирвав і тебе не болить.

Та болить голова. Так болить, що мало не лусне. І зимним платком її обкручуєш і листок капустяний кладеш, — не помагає, болить. Йдеш до лікаря, він обдивлює тебе, але не вжеж скаже: „треба відрізати голову, бо вона нічого не варта, а як відріжу, то перестане боліти?"

І не вжеж, хочби він так сказав, ти даш собі відрізати голову, щоби не боліла...?

Росія була хора, дуже хора. Можливо, що треба було вирвати деякі зуби, дати їй на прочищення, тощо.

Але приїхали до хорої знамениті хірурги, Ленін, Троцький і Ко. і не оглянувши як слід, сказали: „треба голову відтяти."

І тнуть. Тнуть, не від разу, а по трошки, на ради. Голова велика, кріпко тримається вязів і відрізати не легко.

Але от-от і вони таки відріжуть.

Хора вже харчить, вже їй зіниці більмом заходять, конає. А Европа стоїть і дивиться.

Европа нагадує мені того хлопчика, що радо приглядається, як кухар курку ріже.

З такого хлопчика легко буває душегуб. Не оден з них на шибениці скінчив.

* * *

Коли римський плебс вийшов на Святу гору і сказав: „най собі патриції самі дають раду", до них потьопав старенький Меценій Агрипа і розповів їм казочку. Ось вона:

„Збунтувалися раз руки й ноги, рот і очі проти жолудка. „Не будемо живити цього дармоїда!" І не хотіли ноги носити жолудка а руки не хотіли подавати йому харчів, а рот не хотів жовати, — най гине! І ослаб жолудок, але разом з ним ослабли руки, ноги і ціле тіло."

І вислухали плебеї отсеї казочки і вернули до йму і стали працювати як перше.

Тую казочку розказують нам дві тисячі літ, вона надрукована у всіх історіях Риму на усіх мовах, — і на нашій теж.

А дивіть! Ми її не розуміємо й доси.

* * *

Умираючий батько прикликав своїх синів до себе і сказав: „Ось дивіть! У мене в руці три прути, звязані до купи. Може я вже сили не маю і тому їх зломити не можу, беріть і ломіть ви?"

І брали сини тії прути з рук свого батька, ломили і жаден не годен був зломити.

А тоді батько розвязав тії прути, роздав по одному синам і сказав: „А тепер ломіть!"

І тепер кожний з них легко зломив свій прут.

„Таксамо буде і з вами — говорив батько. — Коли ви будете триматися купи, то не зломить вас ніяка лиха сила, а по одному хто будь дасть вам раду!"

Те саме до українських партій говорить тяжко хора Україна, а вони й дальше тягаються за чуби.

* * *

Були раз два коні, карий і гнідий.

Їх запрягли до возу, віз навантажили великими тягарами, — тягніть!

А погані наймити, замість попхнути віз з місця, витарабанилися на його і нуж батогом вадити то карого, то гнідого, то обох нараз.

А вони рвалися і гайта і вісьта, підпилували та підстрибували, а тоді нуж себе кусати. Таки добре кусалися!

Була раз Велика Україна і Західна Україна...

Казати, чи перестати?

* * *

Колись я читав, як у Китаю тратять людий. Не по одному, а гуртом, щоб не було великого кошту. Засуджать чоловіка на смерть і він жде, аж призбирається таких як він, штук, скажім, десять. Одному приходиться ждати довше, другому коротше, як коли і яке хто щастя має.

А як збереться приписане число кандидатів дешевої подорожі на другий світ, то їх садять у великі клітки і везуть на місце трачення.

А прохожі стають по дорозі і дивляться. Дехто вигрожує кулаком, дехто зітхне, чоловік чоловікови не рівний і що чоловік, то розум. Це звісно.

А ті, що в клітках теж не одне роблять. Деякі показують прохожим язик, другі плюють крізь щаблі, а треті ще й там, у клітці счіпляться з собою та водяться за коси та царапають собі очи довгими, гострими нігтями.

Що чоловік — то вдача.

Не знаю чому цей образ нагадується мені нераз, особливо тепер, коли я читаю наші газети...

* * *

„Горпино! Вставайте та біжіть з коновкою до ріки, бо стріха на вашій хаті горить!"

„Ой лишенько моє! А як і не причесана, і не зачіпчена, і коралі в скрині тай не знаю чим мені піти, з відром, чи з коновкою. Порадьте мені: з відром, чи з коновкою? З відром. Ні, з коновкою, ні таки з відром. Їй Богу не знаю!"

„Українці вставайте, стріха на вашій хаті горить. Спасайте Україну!"

„А якаж тая Україна повинна бути: гетьманська, републиканська, чи радянська? Га?"

Л.

ДЕРЕВНИЙ ГРИБ.

Товариство інжинірів, що займаються відбудовою знищених війною будинків, переконалося, що дерево призначене на будову, не повинно стинатися в літі ані на весні, бо тоді кидається на нім гриб. Гриб точить цілу будову і шкодить здоровлю людий, що в такій хаті мешкають. Інжинірі впевнились, що найкраще стинати дерево а головно сосни в зимі; тоді гриб до дерева ніколи не йметься. Найкраща пора, рубати ліс на будову, то грудень, січень і лютий. Відбудовуючі інжинірі представили урядови, що було би добре, щоби кождий продавець дерева зазначив на дереві, коли воно рубане, а кожду неправдиву дату треба би карати, як звичайний обман.

ГУЦУЛЬСЬКИЙ ПРОЦЕС.

Небаром пічнеться в Коломиї процес проти обжалованих о „зраду стану" Гуцулів, який з огляду на свої розміри, число обжалованих, публику і чужосторонних кореспондентів відбудеться в салі „Щадничої Каси".

ЯК ДІСТАТИ ПОЗИЧКУ НА ПОКУПКУ ЗЕМЛІ АБО УЛІПШЕННЯ ФАРМИ.

(З федерального бюра для Фармерських Позичок).

Послідними часами богато іміґрантів, фармерів і тих, що хочуть взятись за хліборобство, довідується про можливість позичок з федеральних земельних банків. Тому подаєм тут головні правила на яких ті державні банки видають позички.

Федеральний закон про фармерські позички війшов в силу в 1916 році. Тим законом засновано Федеральне Бюро для Фармерських Позичок, яке наглядає за діяльностю дванайцяти земельних банків, розміщених по всім частинам Америки. Врешті є ще місцеві фармерські кредитні спілки (асоціяції) зложені з не менш як десяти фармерів. На початку 1921 року налічувалось 4139 таких спілок.

Хто хоче дістати позичку з федерального земельного банку, мусить перше всего пристати до місцевої фармерської кредитної спілки. Коли її ще нема в якій місцевости, то десять фармерів може її там заснувати. Членами такої кредитової спілки можуть бути не лише фармери, а й фармерські робітники та взагалі люде, що хочуть набути фарму. Вступаючи в спілку вони купують акції неменш як на 5 процентів тої суми, яку хочуть позичити. Наприклад, хто хоче позичити 1000 долярів, купує акції на 50 долярів. За ті акції він дістає процент і гроші вертаються йому, коли виплатить позичку. Ті місцеві асоціяції вибирають своїх власних оцінщиків і ведуть свою діяльність під контролею федерального банку.

Федеральні банки дають позички в висоті 50 процентів вартости землі і окрім того 20 процентів вартости будинків на фармі. Найменша сума, яку можна позичити, є 100 долярів. Позичаючий платить 6 процентів відсотків від позиченої суми річно.

Позички, на бажання самих фармерів, можуть бути на довгий або на короткий час. Речинець виплати хитається поміж 5 і 40 літ. Найбільш популярні поміж фармерами довготермінові позички на 33 роки.

При такій позичці, наприклад на 100 долярів, позичаючий на протязі 33 літ платить щорічно 7 долярів, і ті оплати покривають і проценти і капітал. Така сама позичка на суму 1000 долярів значить, що на виплату процентів і капіталу треба що року платити 70 долярів, і т. д. Виплачувати можна теж піврічно, що потрохи зменшає суму оплачуваних процентів.

Позички федеральних земельних банків видаються лише на перші закладні (морґеч). Одначе з помічю тих позичок можна виплачувати старі невигідні „морґечі", вимінюючи їх на один, з довготерміновими сплатами.

Для стейтів Нової Англії, Ню Йорку і Ню Джерзи найблизший федеральний земельний банк є в Спрінґфілд, Мас.

З ДОРОГИ ЖИТТЯ.

Увертура до автономії.

Кавали старі люде, що покірне теля дві корови ссе. Тому то я все мав велику віру в значіння і впливи наших представників в Краєвій Раді шкільній.

Зміняються часи і відносини, треба зміняти і тактику обороняючи маленькі права української більшости у Східній Галичині.

Сьогодня це можна підносити голосу в обороні українського шкільництва, бо нічо не поможе. Треба братися на хитрощі: благорозумно мовчати і льояльно кивати головою... Так і діється в Краєвій Раді шкільній.

А вислід ось який: видано розпорядок, яким зноситься утраквізм учительських семинарів, а науку української мови (як обцего ензика!) обмежується в трьох годин тижнево на дві! Не хочеться вірити, що на українській землі в учительськім семинарі українська мова є „обцим ензиком"...

І поневолі хочеться запитати: хто там з Українців засідає в Раді і де вони були.

Тиберій Горобець.

СКІЛЬКИ Є ЛЮДЕЙ НА ЗЕМЛІ?

Німецькі учені обчислили, скільки є всіх людий на землі. Обчислено в 1916 р., що всіх людей є 1.671 міліонів. Найбільше людей є в Азії, бо 875 міл., в Европі 459, в Америці північній 137, в Америці полудневій 56, в Африці 135, в Австралії 8 міліонів.

ВІД ЗАРЯДУ КНИГАРНІ У. Н. СОЮЗА В НЮ ЙОРКУ.

В книгарни У. Н. Союза в Ню Йорку є не лиш всі книжки, що були в книгарни „Свободи", але є ще й велике число таких книжок, яких в книгарни „Свободи" зовсім не було. Тих книжок нема подациих і в катальоґу книгарні „Свободи".

Та богато людий має у себе катальоґ книжок книгарні „Свободи". Тим людям подаємо понисше спис книжок, яких в катальоґу „Свободи" нема, але вони є в книгарні У. Н. Союза в Ню Йорку, і їх можна замовляти враз з книжками, що є в катальоґу книгарні Свободи.

Ось ті книжки:

Батьківщина й инші опов., Ів. Франка. — Ціна ... 25
Біля машини, оповідання, В. Винниченка. — Ціна ... 10
Брати Моуґлі, опов. з життя дитини між звірами, Р. Кіплінґа (переклав Ю. Сірий). — Ціна ... $1.00
Варвара Убрик, оповідання з життя в монастирах. — Ціна ... 40
Варіят з 1906 року. — **2. Вірш.** — **3. Між бурливими филями**, драма на 4. дії, В. В. Бабієнка. — Ціна ... 35
Великий сонник. — Ціна ... 40
В Тумані, оповідання, Л. Андреєва. — Ціна ... 20
Голод, оповідання, В Винниченка. — Ціна ... 5
Ґумор і Сатира. — Ціна ... 25
Дарвінізм Еміля Феррієра (переклад з франц.). — Ціна ... 80
Два мужі. — **Одна жінка**, оповідання Е. Золі (переклав Ом. Ревюк). — Ціна ... 20
Дві могилі, оповідання з сибірського життя, І. Короленського. — Ціна ... 10
Для домашнього огнища, повість, Ів. Франка. — Ціна ... 85
Домашна кухня, або Як варити і печи, Леонтини Лучаківської. — Ціна ... 75
Еволюція в образках Д. Гирда. — Ціна ... $1.25
Евстахій, повість з перших віків християнства, Христа фон Шмід. — Ціна ... 30
Єлисавета, мученица на царськім престолі, з німецького переклав М. П. Б. Ясенівський. — Ціна ... 60
Жите і наука грецького фільософа Сократа з вступним додатком огляду історії фільософії, М. Загірні — Ціна ... 25
Житепись черта М. Шустакевича. — Ціна ... 15
Записна книжка, оповідання, В. Винниченка. — Ціна ... 5
Збірка оповідань для української молодіжи. — Ціна ... 40
Звідки взялася і що значать назва „Русь" і „Україна" др. Л. Цегельського. — Ціна ... 30
З журбою радість обнялась, збірка віршів, О. Олеся. — Ціна ... 80
Ілюстрована свята інквізиція, страшна смерть за віру в Бога. — Ціна ... 50
Ілюстроване українське письменство в життєписах др. М. Пачовського. — Ціна ... 35
Індустріяльний юніонізм Даниїла де Леон і Промова В. Дебса. — Ціна ... 25
Історія боротьби віри з наукою Дж. Дрепера (переклав з анґл. М. Павлик). — Ціна ... $1.50
Історія Московщини до Петра Великого. — Ціна ... 40
Історія о золотокрилім лицарю. — Ціна ... 10
Історія парижської комуни. — Ціна ... 15
Каменярі, журнал студентського кружка за рік 1919. — Ціна ... $1.00
Карл Маркс, його життє і наука, Еміля Фенера. — Ціна ... 15
Коли зійшло сонце, оповідання з 2.000 року, П. Крата. — Ціна ... 30
Контрасти, нарис, В. Винниченка. — Ціна ... 10
Короткий виклад політичної економії А. Богданова (перевів М. Д.). — Ціна ... $2.50
Короткий огляд українського письменства від 11-го до 18-го століття, Ост. Макарушки. — Ціна ... 30
Кровавий шлях (Шерльок Гольмс) в 2-ох частях, К. Дойля. — Ціна ... 60
Кузь та Грицунь, оповідання, В. Винниченка. — Ціна ... 8
Латачки, оповідання, Володимира Б. Ціна ... 25
Лубенський Монастир, веселі оповідання, О. Прокопупія. — Ціна ... 10
Маруся, повість, Гр. Кв. Основяненка. — Ціна ... 30
Методична граматика Укр. мови В. Коцовського і І. Огоновського. — Ціна ... 40
Молодий вік, оповідання для молодіжи Кн. 1. — Ціна ... 40
На зелених горах, збірка поезий, О. Олеся. — Ціна ... 20
Наречена, оповідання, Георгія Г. Чулкова. — Ціна ... 15
Народ а національність, популярно-наукова розвідка, др. Стефана Гриневецького. — Ціна ... 10
Народні казки ч. 1. — Ціна ... 20
Народні казки ч. 2. — Ціна ... 20
Начерк стилістики, поетики і реторики др. Конст. Лучаковського. Ціна ... 40
Наша рідна мова, Географія України і характер Українця, Поляка, і Москаля. Написав проф. М. Возняк. — Ціна ... 10
Незвичайні дива природи А. П. Нечаєва. — Ціна ... 20
Не піддавайся біді, оповідання з селянського життя, Др. А. Чайковського. — Ціна ... 25
Нетри А. Сінклера, в оправі. — Ціна $1.50
Нічого не було, оповідання, А. Каменського. — Ціна ... 15
Незвичайні пригоди Матія Сандорфа, повість в 2-ох томах, Ю. Верного. — Ціна ... $2.80
Не любо — не слухай, брехать не мішай Т. Безпаяха. — Ціна ... 20
Новелі, К. І. Юрія Сірого. — Ціна ... 70
Новітна суспільність і церква Др. Т. Бартошека (переклад М. Павлика). — Ціна ... 35
Оповідання про заздрих богів Мих. Драгоманова. — Ціна ... 15
Оріґінальний чоловік і инші оповідання. — Ціна ... 25
Орлеанська дівчина, історичне оповідання про франц. героїну Іванну д'Арк. — Ціна ... 20
Папа чи Христос Ілії М. Гловн. Ціна ... 65
Переказ старинного сьвіта др. Ів. Деминчука. — Ціна ... 35
Північний Біґун колиской народів Евгена Славчича. — Ціна ... 15
Плаваючій остров. — Ціна ... 10
Подорож до місяця Ю. Верного. Ціна ... 40
Поезії О. Олеся. — Ціна ... 80
Попадя в Зільници, гум. істор. оповідання з передодня революції, О. Прокопупія. — Ціна ... 15
Початок родини, приватної власности і Держави Ф. Енґельса. — Ціна ... 75
Послідне ходжение Бога по земли або Бог на Революції, гумористичний повість, П. Крата. — Ціна ... 35
Про жіночу неволю в історичнім розвою Мик. Ганкевича. — Ціна ... 30
Про сьвіт Божий, бесіди по природознавству, Юр. Сірого. — Ціна ... 40
Революція в Росії (від 1861 року до найновійших часів). Т. Ф-н. — Ціна ... 15
Ревун, сатира, Ос. Маковея. — Ціна ... 25
Рідна школа читанка перша, Спиридона Черкасенка. — Ціна ... 30
Рідна Школа, читанка третя, Спиридона Черкасенка. — Ціна ... 60
Рінальдо Рінальдіні, страшний проводир розбійників, романтичне оповідання з минулого століття. Ціна ... 25
Робінзон Крузо з образками. — Ціна $1.00
Робітничі пісні. Зібрав В. Головацький. — Ціна ... 25
Розбишаки в паломничій одіжи, оповідання для народу. — Ціна ... 10
Розвій поглядів на вселенну А. Діксона Вайта. — Ціна ... 40
Смерть Довбуша, поема, Л. Лотоцького. — Ціна ... 15
Смерть за правду, оповідання про Ів. Гуса, В. Доманицького. — Ціна ... 10
Соціялізм а релігія Д. Бориска. — Ціна ... 15
Спочива мій дух і инші оповідання — Ціна ... 15
Страшні тайни монастирських мурів. — Ціна ... 75
Страшний монарх Распутин або Тайни царського двора. — Ціна ... 50
Таємниця Америки або огляд американської культури зперед Христофа Колюмба. — Ціна ... 15
Тарас Шевченко, в столітні роковини. — Ціна ... 20
Твори, поезії в 2-ох томах, С. Черкасенка. — Ціна ... $2.00
Траґедія галицької України Осипа Меґаса. — Ціна ... $1.00
Тропарик або **Підручник церковного співу.** — Ціна ... 30
У Зарані слави, події з життя укр. князів Олега й Ігоря і княгині Ольги. — Ціна ... 10
Унія з Римом Я. Н. Крата. — Ціна ... 30
Хрунь і Чорт В. Будзиновського. — Ціна ... 15
Цариця і весталька або **Живцем замурована**, історія з часів переслідування християн за панування римського цісаря Нерона. — Ціна ... 25
Цьвіт і душа й инші оповідання. — Ціна ... 15
Чому попи не женяться? — Ціна ... 15
Чорноморці в неволі й инші оповідання. — Ціна ... 30
Чужиною, збірка поезий, О. Олеся. — Ціна ... 60
Що сталося з Рудольфом, або трагедія на замку Маєрлінґ. — Ціна ... 60
Що чути тепер в рідним краю або **Україна без хлопа і пана.** — Ціна ... 10
Як кров кружить в нашім тілі і яка нам з неї користь др. С. Фішера — Ціна ... 15
Як люди навчились числити? М. Чайковського. — Ціна ... 15
Як Михась, син Мельника, ходив до неба по діямант. — Ціна ... 20
Як Мошко вийшов на спілці з Грицьком Кутерногою й инші оповідання. — Ціна ... 10
Ціна ... 5

ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА

Базар, песа на 4-ри розділи, В. Винниченка. — Ціна ... 25
Батраки, драма в 4-ох діях, малюнок з робітничого життя, переробив з російського Ф. А. Костенко. Ціна ... 35
Безталанна, драма в 5-ох діях, Івана Тобилевича. — Ціна ... 35
Бурлака, драма в 5-ох діях, Ів. Тобилевича. — Ціна ... 35
Великий молох, песа на 3 розділи, В. Винниченка. — Ціна ... 50
Веселі Полтавці або **Возний оженився**, комедія з життя Полтавських Українців в 3-ох діях зі співами і танцями, К. П. Мирославського. — Ціна ... 30
Виворожила, комедія в 1-ім акті, Є. Луцика. — Ціна ... 10
Вихрест (в чаду кохання), драма в 5-ох діях зі співами і танцями Козич-Уманської. — Ціна ... 35
Гей на Івана, гей на Купала, оперетка в 1-ій дії, Петра Федисева. Ціна ... 15
Глитай або **Павук**, драма в 4-ох діях, М. Л. Кропивницького. — Ціна ... 45
Дай серцю волю, заведе в неволю, драма в 5-ох діях, М. Кропивницького. — Ціна ... 40
Двоє, драматичний малюнок на одну дію, Гавриїла Кобзара. — Ціна ... 10
Дівочі мрії, траґі-комедія в 6-ох відмінах, Семена Ковбля. — Ціна ... 20
Добрі діти, образ з життя американських школярів в 3-ох діях, Панька Клима. — Ціна ... 15
Душогуби, драма в 5-ох діях, І. Тогобочного. — Ціна ... 35
Душогубка, драма в 4-ох діях, Т. Трупеєвського. — Ціна ... 30
Дячиха, комедія в 4-ох діях, Т. С. Сулими. — Ціна ... 35
Єврейський розвод, драма в 5-ох діях, Л. Суходольського. — Ціна ... 35
Живий мертвець, жарт на одну дію, Гавриїла Кобзара. — Ціна ... 25
Жидівка вихрестка, драма в 5-ох діях, П. І. Тогобочного. — Ціна ... 50
За друзї своя, драма в 5-ох діях, В. П. Товстоноса. — Ціна ... 40
За Немань іду, оперета в 4-ох діях, В. Александрова. — Ціна ... 20
Запорожський клад, комедія-оперета в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького. — Ціна ... 20
Катерина (мужичка), драма в 4-ох діях, Ванченка-Писанецького. — Ціна ... 30
Кохання в мішках (Різдвяна Ніч), водевіль в 1-шій дії зі співами, (після Гоголя) С. Комишевацького. — Ціна ... 30
Мазепа, історична драма в 5-ох діях, С. Комишеваицького. — Ціна ... 35
Майська ніч, комедія в 3-ох діях, Т. Устенка-Гармаша (після М. Гоголя). — Ціна ... 30
Маруся Богославка, побутово-історична драма в 5-ох одмінах, М. Старицького. — Ціна ... 50
Мати наймичка, драма в 4-ох діях, І. А. Тогобочного. — Ціна ... 25
Між двох сил, драма на 4 дії, В. Винниченка. — Ціна ... 50
На сіножаті, жарт на одну дію, Л. Яновської. — Ціна ... 25
На старости літ, образ з життя народа в 1-ій дії, І. Я Луцика. — Ціна ... 10
Настоящі, комедія в 1-ій дії, О. Бобикевича. — Ціна ... 20
Недолюдки, бувальщина в 3-ох діях, Ванченка-Писанецького. — Ціна ... 30
Нещасне кохання, драма в 5-ох діях, Манька. — Ціна ... 40
Ніч під Івана купала, драма, в 5-ох діях зі співами і музикою, М. Старицького. — Ціна ... 50
Орися (В каламутній воді), малюнки з міщанського життя в 4-ох діях, А. Ф. Володського. — Ціна ... 25
Пан писар, штука в 3-ох актах. Написав Г. Г. Г. — Ціна ... 20
Перший горальник, фантастична картина в 3-ох діях, написав Лев Лопатинський (на основі казки Л. Толстого), і **в Святини**, оповідання Ціна ... 40
Повернувся із Сибіру, драма в 5-ох діях, Л. Яновської. — Ціна ... 35
По ревізії, етюд в 1-ій дії, Марка Л. Кропивницького. — Ціна ... 20
Пошились у дурні, комедія-оперетка в 3-ох діях, М. Л. Кропивницького — Ціна ... 35
Прометей, драматичний уривок, Й. В. Ґетого (переклав М. Славінський). — Ціна ... 15
Простак або Хитрощі жінки перехитрені Москалем, комедія в 1-ій дії, Василя Гоголя. — Ціна ... 20
Самопалка, картина з револ. життя на Україні в 2-ох діях, В. Шовінського. — Ціна ... 35
Свекруха Евдоха, образок сценічний в 3-ох діях. — Ціна ... 40
Свідки, сценічний жарт на одну дію, Миколи Курцеби. — Ціна ... 15
Трійка Гультаїв, комедія в 5-ох діях зі співами і танцями, М. Нестроя. — Ціна ... 35
Халепа, жарт з артистичного життя на одну дію. — ... 20
Хата за селом або **Циганка Аза**, драма в 5-ох діях зі співами і танцями, І. К. Ґалясевича переклав Є. Калитовський). — Ціна ... 50
Червона свитка, комедія в 4-ох діях, В. Держируки. — Ціна ... 20
Щасливий край, жарт в 1-ій дії, Грицька Коваленка. — Ціна ... 15
Як вони женихалися, жарт на одну дію, А. Володського. — Ціна ... 25

Та найкраще буде, що хто хоче замовляти книжки з книгарні У. Н. Союза в Ню Йорку, нехай напише картку по катальоґ тоїж книгарні, а безпроволочно вишлемо його.

У всіх справах, доторкаючих книгарні і друкарні У. Н. Союза в Ню Йорку належить удаватись на адресу:

UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, New York, N. Y.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ